

Με ιδεολογική αφοσίωση στο κείμενο

«Ο Θάνατος και η Κόρη» του Άριελ Ντόρφμαν. Μετάφραση και διασκευή: Φώτης Αποστολίδης. Σκηνοθεσία: Στέλιος Καυκαρίδης. Σκηνικά και κοστούμια: Μίκης Λοΐζου. Μουσική επιμέλεια: Μαριάννα Καυκαρίδου. Φωτισμοί: Βικέντιος Χριστιανίδης. Φιλμάκι έναρξης: Ζήνα Καυκαρίδου. Παίζουν: Μαριάννα Καυκαρίδου, Βασίλης Μιχαήλ, Φώτης Αποστολίδης.

Το έργο του Αργεντινικού

συγγραφέα Άριελ Ντόρφμαν «Ο Θάνατος και η Κόρη», γραμμένο το 1991, αναφέρεται στην πραγματικότητα της μεταδικτατορικής Χιλής, αλλά χάριν στην τυπολογική καθαρότητα και οξύτητα της διατύπωσης του προβληματισμού του έχει ταιριάξει με πολλές ανάλογες πολιτικές καταστάσεις και με γεννημένα απ' αυτές ηθικά διλήμματα. Γι' αυτό και μεταφράστηκε σε περισσότερες από 40 γλώσσες και παίχτηκε σε περισσότερες από 100 χώρες, όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα της παράστασης του Σατιρικού Θεάτρου.

Το 1992, όταν το έργο ανέβηκε στη σκηνή του Θεάτρου Ένα σε σκηνοθεσία του Εύη Γαβριηλίδη με πρωταγωνίστρια την Ιωάννα Σιαφκάλη, το εκλαμβάναμε ως πιο ταυτισμένο με το ιστορικο-πολιτικό περιβάλλον που το γέννησε, κάνοντας όμως και συνειρμούς με την ελληνική ή κυπριακή ιστορία, όπου πολιτικοί αντίπαλοι, που υπήρξαν πριν λίγες δεκαετίες θύτες και θύματα μεταξύ τους, συνυπήρχαν στον ίδιο κοινωνικό χωροχρόνο. Τότε το θέμα της απόδοσης δικαιοσύνης στα εκτελεστικά όργανα των τυραννικών καθεστώτων φαινόταν το σημαντικότερο στη θεματολογία του έργου.

Μακάρι τα είκοσι χρόνια που μεσολάβησαν να έκαναν το έργο του Ντόρφμαν παρωχημένο. Παρακολουθώντας το φιλμάκι που προλόγιζε την παράσταση (Ζήνα Καυκαρίδου) και ακούγοντας τους διαλόγους του έργου, σκεφτόμουν ότι η επικαιρότητά του δεν έχει εξασθενήσει και ότι ακόμα και η βραχεία μας μνήμη μπορεί να συσχετίσει με το κείμενο του Ντόρφμαν δεκάδες περιστατικά, για τα οποία έχουμε ακούσει, από το Γκουαντάναμο μέχρι τις συμπεριφορές των πολιτισμένων ευρωπαϊκών αστυνομιών. Ίσως, στη δική μου τουλάχιστον αντίληψη, η πολιτική διάσταση του έργου συρρι-

κνώθηκε λίγο, για να δώσει περισσότερο χώρο στην ανάλυση εκείνης της πλευράς της ανθρώπινης φύσης που μεταμορφώνει τον άνθρωπο σε θύτη και βασανιστή, που τον κάνει να μεθά από την αδυναμία του θύματος να υπερασπίσει τον εαυτό του και να ηδονίζεται με τον εξευτελισμό και τον πόνο του άλλου.

Το Σατιρικό ένεργοποίησε τους μικρότερους θεατρικούς του χώρους για να κάνει το ρεπερτόριό πιο ποικίλο από στυλιστική και θεματική άποψη. Η σκηνοθεσία του Στέλιου Καυκαρίδη δηλώνει ιδεολογική αφοσίωση στο κείμενο του Ντόρφμαν. Το σκηνικό του Μίκη Λοΐζου παριστάνει το εσωτερικό ενός εξοχικού, οι γυάλινες πόρτες του οποίου δεν μπορούν να προστατέψουν τους κατοίκους του από την εισβολή του Κακού. Ένα περιβάλλον ρεαλιστικό, αλλά ταυτόχρονα συμβολικά εύαλτο.

Θεωρώ μειονέκτημα της παράστασης την υπερβολική ένταση στην υποκριτική έκφραση των ηθοποιών. Αναμφίβολα ο ψυχολογικός πυρετός της

ηρώιδας που συναντά τον βιαστή και βασανιστή της, είναι ψηλός από την πρώτη στιγμή, όμως με ταξύ των σκηνικών τρόπων έκφρασης αυτού του πυρετού δεν θα έπρεπε να κυριαρχεί η ένταση της φωνής, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ένα μικρό θεατρικό χώρο. Πιστεύω πως οι πιο δυνατές στιγμές της Μαριάννας Καυκαρίδου ήταν κατά τη διάρκεια της σιωπηλής και απόλυτα συγκεντρωμένης στο στόχο της τιμωρίας συμπεριφοράς της, από τότε που αναγνώρισε στον επισκέπτη τον βασανιστή της μέχρι την πρώτη λεκτική σύγκρουση μαζί της. Η υποκριτική τέχνη διασπάται σε δύο σύνθετα στοιχεία, από τα οποία το ένα αφορά το βίωμα του ρόλου από τους ηθοποιούς και το άλλο τη στραμμένη προς το κοινό έκφραση. Δίχως άλλο, η ηθοποιός βίωνε

βαθιά τον ψυχισμό της ηρώιδας της, το βάσανο της μνήμης, τη δίψα για την τιμωρία των ενόχων. Αλλά ο ψηλός τόνος της εξωτερικής έκφρασης αφορούσε από την εσωτερικότητα της ερμηνείας της.

Οι ρόλοι των Βασίλη Μιχαήλ και Φώτη Αποστολίδη είναι φορείς των σημαντικών για τον συγγραφέα μοτίβων της νόμιμης αντιμετώπισης των ενόχων, του ερωτηματικού της ενοχής του δρ Μιράντα. Όμως η πιο ενδιαφέρουσα σκηνή είναι η ανταπόκριση «από μέσα», η αυτοανάλυση της σαδιστικής συμπεριφοράς του Μιράντα.

Το στοιχείο της μη διευκρινισμένης αλήθειας που σημαδεύει την εξομολόγηση του πιθανού βασανιστή επιβάλλει στον σκηνοθέτη και τους ηθοποιούς τόνους χαμηλούς και συγκρατημένους, με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση του κοινού στο δυνατό κομμάτι του κειμένου. Ως παλιός και μόνιμος θεατής του Σατιρικού, θα ήθελα από τους βασικούς ηθοποιούς του περισσότερη... μεταμόρφωση, ακόμα και εμφανισιακή.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@phileleftheros.com

